

P. BROUWER †

...„Hierbij gaan de gegevens over... terug. De eenige reden is, dat ik de laatste maanden geregeld pijn heb, wat mij zeer in mijn werk belemmert.

Ik zou voorstellen, dat u mij een paar maanden geenerlei opdracht geeft; ik zal u daarna eerlijk schrijven, hoe 't met mijn krachten staat. Thans is 't zoo, dat ik met de uiterste inspanning de zaken hier nog aan den gang houd. ...”

Zoo luidt de inhoud van het laatste briefje, dat we van onzen trouwen medewerker uit Sneek ontvingen, en dat in het laatst van Mei geschreven werd.

De paar maanden van „geen opdracht geven” zijn thans juist voorbij, doch we behoeven niet meer te vragen, hoe het met de krachten van Pieter Brouwer staat. Want 7 Augustus bereikte ons een andere brief, een gedrukte, omgeven door een zwarten rand en die deelt ons mede: Heden nam de Heere tot Zich onzen geliefden Man, Vader, Behuwd- en Grootvader, den heer Pieter Brouwer, in den ouderdom van ruim 57 jaar. En deze kennisgeving is gedateerd 5 Augustus 1926.

Op dien dag is hij dus tot den Heere gegaan! Welk een zware slag voor zijn vrouw en kinderen, welk een verlies voor ons Blad! Onverwacht is deze slag niet gevallen, want reeds jaren was de schrijver aan het ziekbed gebonden. Vooral den laatsten tijd voelde hij zijn krachten hard verminderen, totdat ook voor hem het oogenblik aanbrak, dat de dood zijn koude hand op dat vermoeide, uitgeteerde lichaam legde en de ziel het stoffelijk omhulsel ontvlood om voor altijd bij den Heere te zijn.

Nog als den dag van gisteren herinner ik mij een bezoek, dat ik eenige jaren geleden bij den thans ontslapene bracht. Ik kende tot op dat oogenblik onzen medewerker alleen uit zijn artikelen en van een portret, dat bij gelegenheid van het vijf en twintigjarig bestaan van ons Blad, met de contereitsels van andere medewerkers en medewerksters werd afgedrukt. *)

*) Een foto, gemaakt in de latere jaren van zijn leven, schijnt niet te bestaan, want ook nu stelde de familie op ons verzoek, hetzelfde portret te onzer beschikking voor reproductie en dat toont ons Brouwer in zijn volle kracht.

☒ Nooit had ik mij Brouwer anders voorgesteld dan als een nog jeugdigen man, staande in de kracht van zijn leven.

Toen ik mij aanmeldde kwam Brouwer mij niet tegemoet in de gedaante van mijn voorstelling. Mevrouw ging mij voor naar boven, naar een ziekenkamer. En daar vond ik op het ziekbed een grijsaard, die mij herinnerde aan de patriarchen uit oude tijden. De zieke moet wel aan mij gemerkt hebben, dat ik een geheel anderen persoon verwacht had. Hij maakte het mij dadelijk gemakkelijk om te vertellen, hoe ik mij hem gedacht had. En toen begon hij te lachen en dat was een hartelijke, gulle lach. Zijn oogen tintelden van levenslust en humor. Van onder zijn calotje keek hij mij zoo geestig, vriendelijk aan, dat ik me binnen enkele minuten geheel thuis gevoelde. Af en toe bemerkte ik onder het spreken, dat hij veel pijn had, doch hij trachtte het voor mij te verbergen. We hebben samen gesproken over hetgeen hij verder zou doen in het belang van ons Blad. Hij nam op zich over dit en dat te schrijven, maar het helderst staat mij nog voor den geest, hoe hij getuigde van zijn Heiland; hoe hij God dankte voor de hem geschonken krachten om door middel van zijn pen tot ons volk te spreken, getuigenis af te leggen van de heerlijke hoop, die in hem was: „Als de Heere Jezus niet dagelijks zoo dicht bij mij was, als ik mij niet voortdurend in Hem kon verblijden, als ik niet zeker wist, dat Hij het is, die mij dit lijden zond, ik zou een ongelukkig mensch zijn. Maar nu,” zoo zei hij ongeveer, „ben ik opricht gelukkig en hoop, zoolang het voor mij nog dag is, mijn pen in Zijn dienst te gebruiken.”

Het uurtje, aan het ziekbed van Brouwer doorgebracht, heb ik nooit vergeten.

Oud, te oud voor zijn jaren zag hij er uit, maar jong was zijn hart. Van dat laatste getuigen zijn artikelen. Hebt ge ooit gedacht, lezer of lezere, als ge iets laast, onderteekend met de bekende initialen *P. Br.*, dat daar een vergrijsd, ziek man, gekweld door pijn, tot u sprak? Neen immers! Met zijn eigen stijl, aardige zinsbouw, wist hij de dingen zoo raak, vaak zoo tintelend van humor, te zeggen. Hij had de gave, om dadelijk tot de kern van de zaak door te dringen en om die kern groepeerde zich zijn betoog.

Het laatste artikel van zijn hand in ons Blad verschenen, was getiteld: *Kinderspel*, een jeugdherinnering. Daaruit bleek, hoe zijn jonge hart steeds met de jeugd bezig was. Hij sloeg de kinderen van onzen tijd gade bij hun spel, vergeleek hun spelen met zijn kinderjaren en kwam tot de conclusie, dat de tegenwoordige tijd armer aan spelen wordt.

Brouwer was vooral in zijn kracht, wanneer hij korte levensbeschrijvingen gaf. En daarmee heeft hij ons jaren gediend.

In het rampjaar 1914 begon hij zijn rubriek „mannen van beteekenis uit den wereldoorlog,” waarin tientallen van keizers en koningen, staatslieden, veldheeren, vlootvoogden, enz. door hem werden beschreven. Bijna altijd wist hij in die korte artikelen de een of andere geestelijke gedachte of opmerking te verwerken, waardoor ze voor ons bijzondere waarde verkregen. Na den oorlog ging hij voort met zijn „mannen en vrouwen van beteekenis.”

Koningin Lovisa van Denemarken was de laatste over wie Brouwer in ons Blad heeft geschreven. Dat artikel, in April j.l. verschenen, eindigde met de woorden: *Vrede door het bloed des kruises! Zóó hoopte hij, dat het einde van deze vorstin mocht geweest zijn; zoo wist hij, dat het zijne zou zijn.*

☒ Van het vele, dat P. Br. in Timotheüs publiceerde, wil ik nog even aanstippen de schetsen over de Camera Obscura. Zóó kon hij hēt alleen; dat was een serie, waarin hij zijn geestige, puntige opmerkingen den vrijen teugel kon vieren!

Dan denk ik aan zijn Boekbeschouwingen, die steeds getuigden van zijn helder, bezadigd oordeel en groote belezendheid.

Voorts zijn historische verhalen en fragmenten, waarin hij de leidingen Gods in de geschiedenis der menschen zoo helder naar voren wist te brengen.

Ten slotte word ik weer onwillekeurig bepaald bij zijn jeugdherinnering „Afgedwaald,” die begin dezes jaars het licht zag. Daarin beschrijft hij op aandoenlijke wijze en toch zoo kort, het sterven van zijn vader, en dan wat meer uitgebreid diens afdoling in zijn denken en overleggen; ten slotte zijn terugkeer tot God. Hoe teer en kiesch is deze schets geschreven!

„Mijn vader was een man van stille, rustige vroomheid,” aldus begint de zoon zijn vertelling en ik heb zoo de gedachte, dat ditzelfde ook van dien zoon getuigd kan worden.

Even later schrijft hij: „En zoo, in stille afwachting, stierf hij.” Het onverbiddelijke „en hij stierf” moet nu ook achter den naam van Pieter Brouwer geschreven worden. Maar hij is gestorven, zooals Dr. K. Dijk het dezer dagen in een meditatie over het bekende woord uit Genesis 5 uitdrukte, in de hoop van de vervulling van alle beloften Gods. Hij is heengegaan in de wetenschap, dat het hemelsch Paradijs met den eeuwig bloeienden levensboom hem wacht, daar, waar geen moeite en geen rouw, geen zonde en geen dood zal zijn en het is in eeuwige herhaling: *en hij leeft, en hij leeft!* ☒

Piet Brouwer zal bij ons, de Redactie van Timotheüs, in dankbare herinnering blijven. Hij heeft veel voor ons blad gedaan, steeds het beste gegeven van hetgeen hij geven kon. Wij zullen hem terdege missen en moeilijk zal het ons vallen, iemand te vinden, die *zijn* plaats in de rij der medewerkers en medewerksters kan innemen. Doch ook hierin zal God voorzien. J. H. v. R.

KLANKEN

UIT DE ZENDINGSWERELD

☒ Wat hebben we over voor de zaak onzes Gods? ☒

ONLANGS GAF HET ZENDINGSBUREAU TE Oëgstgeest enkele cijfers, die tot nadenken moeten brengen. Deze cijfers werden met figuren toegelicht.

Een groote, lange Goudsche pijp met het cijfer 29 miljoen; er naast een kleintje waarop stond 1½ miljoen.

Een sigaret als een trampaal met het cijfer 36 miljoen; er naast een pieterig dingetje met 1½ miljoen er op.

Een reuzensigaar als 'n scheepsmast — 80 miljoen; er tegenover een Havanastokje 1½ miljoen.

't Betreft 1924, toen dus volgens de statistiek in ons land ongeveer 150 miljoen werd geofferd voor rookgenot, en 1½ miljoen voor de Zending.

Nu gaat elke vergelijking mank. Want onder hetgeen voor rooken wordt uitgegeven is alles begrepen, dus ook — en wel 't meest — wat niet-geloovigen verrooken. Ook is de 1½ miljoen voor de Zending zeker iets te laag, want er wordt nog veel voor de Zending gegeven buiten de officiële lichamen om, waarover de statistiek niet spreken kan.

Maar dit verandert toch niets aan het feit van het beschamende der cijfers bij vergelijking, te meer daar over andere genotmiddelen, die ook alle tegenover die 1½ miljoen hadden kunnen gesteld worden, niet wordt gesproken.

Willen we dus niet, liever dan vonden te zoeken, vragen aan onszelf, of we niet dikwijls meer voor onszelf over hebben dan voor de zaak onzes Gods? — Zullen we ook, wat ons uitgaan in deze vacantie betreft, niet wat te leeren hebben in dit opzicht?

God verleent ons gaarne alle dingen, niet (zooals wel eens gezegd wordt) om rijkelijk te genieten, maar: rijkelijk om te genieten. (1 Tim. 6 : 17.) Hij is mild in weldoen, en gunt ons, dat wij het goed hebben. Maar . . . met een doel! Wat Hij ons rijkelijk verleent, is niet alleen voor ons om te genieten, doch ook, en voorts, opdat we weldadig zouden zijn, rijk zouden worden in goede werken: gaarne zouden mededeelen en gemeenzaam zijn „onzelf een goed fundament weggleggende tot een schat tegen het toekomstende, opdat wij het ware leven verkrijgen mogen.” (1 Tim. 6 : 18 en 19.)

J. N. V.

RUIGE DUINEN

Naar een teekening
van G. de Voogd

